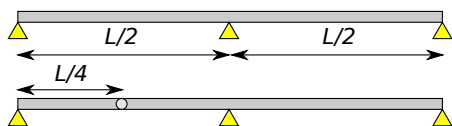

Kísérleti Fizika Gyakorlat 1
8. házi feladat
Beadási határidő: november 3., 10:15.

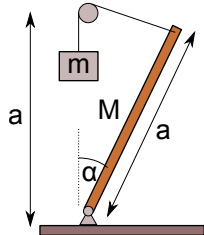
Ha valamely feladatot beadod, azzal vállalod, hogy esetleg a táblánál is be kell mutatnod.

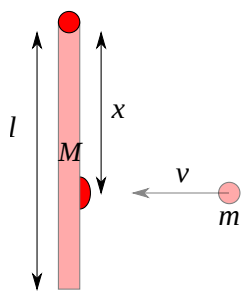
22.A Az építőmérnökök számára kellemetlen, ha egy tartószerkezetben az alátámasztási pontokon fellépő erők nem meghatározottak¹, ugyanis ekkor nem lehet jól méretezni a szerkezetet. Ezért, akár a szerkezet gyengítése árán is, elérik, hogy minden erő meghatározott legyen.

Tekintsük a felső ábrán felül látható három pilléres hidat (háromtámaszú tartót)! Az úttestet közelíthetjük egy m tömegű, L hosszúságú homogén gerendával, az alátámasztásokon feltételezhetjük, hogy csak függőleges erők lépnek fel (nincs súrlódás).

- Rajzoljuk fel a gerendára ható erőket, majd írjuk fel az egyensúly feltételét leíró egyenleteket.
- Elegendő egyenletünk van az alátámasztási erők meghatározására?
- Tekintsük most az alsó ábrán látható hidat, melyet úgy kaptunk, hogy az $L/4$ helyen közbeiktattunk egy könnyen elforduló csuklót! Rajzoljuk fel a híd egyes darabjaira ható erőket, és írjuk fel az egyensúly feltételét!
- Határozzuk meg a pillérek tartóerejét, és a két hídtest közötti csuklóban fellépő erőt!

22.B Az ábrán látható elrendezésben a rúd tömege $M = 10$ kg, hossza $a = 2$ m. A kötélen lógó test tömege $m = 2,5$ kg. A csiga és a talaj távolsága szintén a . Mekkora α szög esetén lesz a rendszer egyensúlyban? Milyen egyensúly ez? (Stabilis, ha kicsit kitérítve a rendszert az egyensúlyi helyzet felé kezd gyorsulni, labilis ha az egyensúlyi helyzettől távolodás irányába gyorsul.)

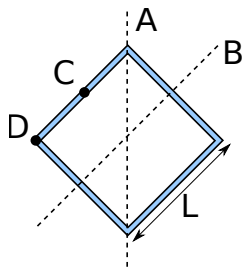

23.A Egy M tömegű l hosszúságú homogén rúd könnyen elfordulhat a végpontján átmenő vízszintes tengely körül. A rúdnak lövünk egy m tömegű gyurmagolyót vízszintesen v sebességgel, ami rugalmatlanul ütközve rátapad a rúdra, a tengelytől x távolságra.

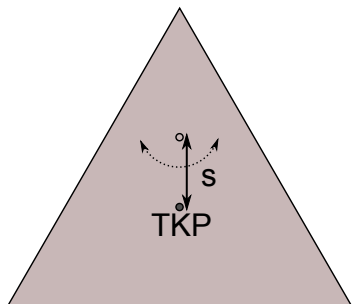
- Adjuk meg a rendszer szögsebességét az ütközés utáni pillanatban.
- Ha v kicsi, a rúd a rátapadt gyurmával együtt kis kitérésű lengéseket fog végezni. Adjuk meg a lengésidőt!
- Legalább mekkora v sebességgel kell löni a gyurmagolyót, hogy a rúddal együtt megtegyen egy teljes fordulatot?

23.B Egy M tömegű, R sugarú bolygó igen nagy ω szögsebességgel forog a tengelye körül. Tőle r távolságban, körpályán kering m tömegű, kicsi (de nem végtelenül kicsi) holdja a bolygó egyenlítőjének síkjában ugyanolyan irányban, amilyen irányba a bolygó forog. A bolygó felszínén lévő nagy kiterjedésű óceánok miatt, ahogy az a Föld és Hold esetében is történik, a fellépő árapály erők a bolygó tengely körüli forgását fékezik, miközben a hold egyre távolabb kerül a bolygótól. Milyen megmaradási törvény igaz a bolygó+hold rendszerre? Elhanyagolva a hold tengely körüli forgását és feltételezve, hogy a hold mindvégig körpályán kering illetve, hogy a bolygó homogén tömegeloszlású, mekkora lesz a bolygó szögsebessége, amikor a hold $2r$ távolságban kering tőle? (Tegyük fel, hogy ekkor még nem szinkronizálódik a bolygó forgása a hold keringésével, azaz van még árapály effektus.)

¹Ezt úgy kell érteni, hogy az erők nagysága kicsiny deformációktól függ, nem lehet a szerkezet elemeit merev testként kezelni.

24.A Készítettünk egy $4m$ tömegű négyzet alakú keretet négy darab m tömegű L hosszúságú homogén rúdból. Mekkora lesz az így kapott test tehetetlenségi nyomatéka, ha az ábrán jelölt A , B , C és D tengelyek körül forgatjuk? Az A és B tengelyek a négyzet síkjában vannak, a C és D tengelyek a síkra merőlegesek. Ismertnek vehető, hogy egy m tömegű, L hosszúságú rúd tehetetlenségi nyomatéka a tömegközéppontjára $\Theta_0 = \frac{1}{12}mL^2$.

24.B Adott egy m tömegű, l oldalhosszúságú szabályos háromszög alakú lemez.

a.) Határozzuk meg a lemez tehetetlenségi nyomatékát a tömegközéppontján átmenő, a lemezre merőleges tengelyre! (Segítség: Az órai feladathoz hasonlóan vágjuk fel a háromszöget négy fele akkora oldalú háromszögre, a középvonalakkal!)

b.) A háromszög lapot a TKP-jától s távolságra lévő, rá merőleges vízszintes tengelyre akasztjuk. Mekkora lesz az így készült fizikai inga lengésideje?

c.) Mekkora s -t, hogy a lengésideje minimális legyen?